

ZÁPIS

XXVI. KOLOKVIUM ČESKÝCH, MORAVSKÝCH A SLOVENSKÝCH BIBLIOGRAFŮ

Štátna vedecká knižnica v Prešove

20. – 22. 10. 2024

Kolokvium se uskutečnilo v rámci Měsíce české a slovenské kulturní vzájemnosti pod záštitou Sdružení knihoven ČR – sekce SDRUK pro bibliografii, Slovenské asociace knihoven a ve spolupráci se Štátnou vedeckou knižnicou v Prešove.

20. 10. 2024

Kulturní program: exkurze centrem Prešova, návštěva historické knihovny evangelického kolegia (Kolegiálna knižnica), evangelického kostela (Chrám Sv. Trojice), židovské synagogy a Židovského muzea (SNM-Múzeum židovskej kultúry – synagóga v Prešove) a římskokatolického kostela (Konkatedrála sv. Mikuláša), Státní vědecké knihovny v Prešově (študovňa starých tlačí) a Krajské knižnice P. O. Hviezdoslava (budova tzv. starej mestskej školy).

21. 10. 2024

Zahájení: PaedDr. Ľubomír Baláž, ředitel SVK Prešov, Ing. Jan Kaňka, ředitel KKFBZ a předseda sekce SDRUK pro bibliografii, doc. Mgr. Marcela Domenová, PhD., odborná garantka kolokvia

Odborný program

Moderovala: Mgr. Lucia Němcová, PhD.

BLOK I. BIBLIOGRAFISTIKA A REGIONALISTIKA

100. výročie založenia predchodkyne Krajskej knižnice v Žiline: pracovisko regionálnej bibliografie v premenách času / Nataša Lajdová a Ivana Uríková (Krajská knižnica v Žiline)

Krajská knihovna v Žiline si pripomína 100 let od založení své předchůdkyně, první veřejné knihovny ve městě. Specializované pracoviště regionální bibliografie prošlo od roku 1970 vícero změnami. Po získání samostatných prostor se bibliografie formovala jako pracoviště, které dokumentuje okresy Žilina a Bytča. Kromě poskytování informačních služeb, tvoří databáze osobností, událostí, přírodních a kulturních památek, databázi článků a příruční knihovnu s regionálními dokumenty a tiskem.

Perfektný klasik Anton Habovštiak / Mgr. Katarína Kožáková, PhD. (Oravská knižnica Antona Habovštiaka, Dolný Kubín)

Anton Habovštiak byl jazykovědec, spisovatel, esejista, prozaik z Oravy, který působil v Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra (JÚĽŠ). Je to 100 let od jeho narození, 20 let od jeho úmrtí a také 20 let od pojmenování knihovny v Dolním Kubíně po Antonu Habovštiakovi. Zkoumal slovenská nářečí (především oravská), byl autorem i spoluautorem Atlasu slovenského jazyka (celkově 4 díly), který byl teď zdigitalizován v JÚĽŠ. Věnoval se také pověstem, pohádkám, povídkám, románům, literatuře faktu aj. Oravská knihovna v září uspořádala program 100 rokov Antona Habovštiaka.

Z organizačních důvodů zazněl příspěvek Mgr. Evy Augustínové, PhD., a Mgr. Vladimíra Filipa, PhD., z bloku Živá knihovna – živá historie, oral history jako součást regionu.

Akademický výskumný priestor a dokumentácia kultúrneho dedičstva / Mgr. Eva Augustínová, PhD., a Mgr. Vladimír Filip, PhD. (Slovenská národná knižnica v Martine; Fakulta humanitných vied, Žilinská univerzita v Žiline)

Príspevek predstavil studijní program mediamatika a kulturní dědictví, který má tři studijní větve: Digitálně humanitní vědy, Média a management a Dokumentace kulturního dědictví. Digitálně humanitní vědy a Dokumentace kulturního dědictví propojuje práce s textovým obsahem a informačně-komunikačními technologiemi v kontextu digitálních humanitních věd. Nejvýznamnější výsledky výzkumu v rámci projektu jsou objevení rukopisu k dějinám knihoven, databáze Katalogy historických knihoven, sekundární literatury ke knihovnám a chronologických hesel k dějinám knihoven, bibliografie k dějinám knihoven na Slovensku, kolektivní monografie ad. Všechny databáze z projektu lze najít na stránkách kmd.fhv.uniza.sk.

S krátkou promluvou vystoupil Mgr. art. Roman Večerek, ředitel Oravské knižnice Antona Habovštiaka, zástupce Slovenské asociácie knižníc.

Ochotnícke divadelné pôsobenie Jozefa Kronera v Považskej Bystrici / Mgr. Andrea Smolková (Považská knižnica v Považskej Bystrici)

V letošním roce je 100. výročí narození herce Jozefa Kronera, který působil jako ochotník v Divadelním kroužku Považských strojírů v Považské Bystrici. J. Kroner pracoval v Považských strojárnách v letech 1947/48. S divadelním kroužkem absolvovali také zájezdní představení a zúčastňovali se řady soutěží. S inscenací Ženba se účastnili i Jiráskova Hronova nebo Divadelní žatvy a po úspěchu na soutěžích hru odehráli na prknech Slovenského národního divadla. Ochotnické divadlo se profesionalizovalo na divadlo pracujících, kde posléze hráli i dva sourozenci J. Kronera.

Bibliografie učebnic v ukrajinštině, vydaných SPN, ve fondu Pedagogické knihovny JAK / Mgr. Dagmar Petišková, Ph.D. (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha)

Príspevek predstavil učebnice humanitných a prírodovedných predmetů pro základní a střední školy, vydaných v ukrajinštině Slovenským pedagogickým nakladatelstvím v letech 1945–1989, které jsou ve fondu Pedagogické knihovny J. A. Komenského v Praze, ale taky starší tisky z dob Rakousko-Uherska. Učebnice byly pro základní školy habsburské monarchie, pro základní a střední školy na Podkarpatské Rusi, pro školy s ukrajinským vyučovacím jazykem a posledním typem je literatura určená pro ukrajinské vzdělávací instituce.

Moderoval: Ing. Jan Kaňka

Zuzana Džupinková – jej celoživotnou láskou sú ukrajinské a rusínske bibliografie alebo nedajme si svoje tradície... / Ing. Ivana Poláková, PhD. (Slovenská národná knižnica v Martine)

Bibliografka Zuzana Džupinková, která se věnovala ukrajinské bibliografii a metodické činnosti bibliografie Prešovského kraje, oslavila letos významné jubileum. Působila ve Státní vědecké knihovně v Prešově, byla členkou Koordinační rady Slovenské národní knihovny pro bibliografickou činnost, Komise pro budování dokumentografické databáze Články při SPK v Bratislavě a Asociace ukrajinistů Slovenska, spolupracovala se Slovenskou národní knihovnou v Martině a Slovenskou pedagogickou knihovnou v Bratislavě, po odchodu do důchodu z SVK v Prešově se podílela taky na zpracovávání knihovního fondu Muzea rusínské kultury v Prešově. Je autorkou řady bibliografických ročenek, personálních i tematických bibliografií, odborných článků ve slovenských, českých i ukrajinských časopisech a sbornících.

BLOK II: VÁLKA V KONTEXTECH A SOUVISLOSTECH – 1. SVĚTOVÁ VÁLKA V LITERATUŘE A PRAMENECH

Legionářská tradice v nepravých periodikách / Mgr. Lenka Pokorná Korytarová (Moravská zemská knihovna v Brně)

Projekt ALKARO zpracovává nepravá periodika vydaná v českých zemích do roku 1945, mezi nimi i legionářské kalendáře a ročenky. Nepravá periodika vydávala řada legionářských spolků nově vzniklých po roce 1918, např. Kancelář československých legií, Památník odboje, Československá obec legionářská, Kruh francouzských legionářů, 2. pluk Jiřího z Poděbrad ad. Spolky působily i jako nakladatelé a tiskárny, např. Československý legionář, Čin ad. Periodicky vycházely kalendáře a ročenky, maximálně však čtyři po sobě jdoucí ročníky, výjimečné nejsou soliterně vycházející tituly. Kalendáře i ročenky sloužily často jako zdroj praktických informací (sociálních a zdravotních výhod, rad a postupů), ale obsahovaly také zábavné a naučné příspěvky. Almanachy byly více orientovány na vzpomínky. Jako editoři a autoři byli i aktivní legionáři, např. Josef Kopta, Josef Kudela, Rudolf Medek, František Langer ad.

Rudolf Robl, legionář a spisovatel / Martina Zlatohlávková (Krajská knihovna v Pardubicích)

Příspěvek byl přednesen online. Rudolf Robl působil jako učitel a posléze i jako ředitel školy. Během 1. sv. války narukoval, byl zajat a poté jako zajatec poslán jako dělník do zbrojního závodu. Je autorem několika publikací věnovaných legionářům, ale také publikací věnujících se dějinám, prostředí a osobnostem Mikulovic, přispíval i do řady periodik.

Na závěr prvního dne kolokvia měli účastníci možnost absolvovat prohlídku oddělení SVK v budově, kde se kolokvium konalo. Šlo o prohlídku oddělení knižničně-informačních služeb (OKIS), dokumentačně-informačního centra romské kultury (DICRK) a oddělení informačních technologií (OIT).

22. 10. 2024

Moderovala: doc. Mgr. Marcela Domenová, PhD.

BLOK III: ŽIVÁ KNIHOVNA – ŽIVÁ HISTORIE, ORAL HISTORY JAKO SOUČÁST PAMĚTI REGIONU

Knižnica ako priestor rozvoja miestnej komunity / Mgr. Beáta Ocilková (Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou)

Příspěvek přiblížil činnosti bibliografického pracoviště v Hornozemplínské knihovně a funkce knihovny jako komunitního centra. Knihovna pořádá řadu setkání, kulturních akcí a jiných komunitních aktivit spojených s představením knih, sborníků či personálních bibliografií. Mnohé akce jsou zaměřeny na určité skupiny obyvatel, např. Rusíny, evangelíky, bývalé obyvatele vesnic vysídlených kvůli vzniku přehrady Domaša aj. V poslední době se díky iniciativě p. Ocilkové zaměřují i na práci se seniory, zejména v léčebně sv. Filomény.

Využitie bibliografie a biografie pri výskume regionálnych dejín prvej svetovej vojny na východnom Slovensku / Mgr. Viktor Szabó (Štátna vedecká knižnica v Košiciach)

Bibliografická činnost ve Státní vědecké knihovně v Košicích zahrnuje např. celoslovenský výzkum národní retrospektivní bibliografie cizojazyčných novin z let 1901–1918, analytické zpracování článků z dobových regionálních novin vycházejících na Spiši v maďarském nebo německém jazyce (od r. 2013). Bibliografický výzkum se často posouvá k biografickému při identifikaci možných regionálních osobností. Bibliografické zpracování článků často pomáhá biografickému výzkumu.

(Ne)obyčejné pramene – nepravé periodiká, ich bibliografické spracovanie a databázové výstupy v Kabinete retrospektívnej bibliografie Univerzitnej knižnice v Bratislave / Mgr. Bronislava Navarová a Mgr. Livia Kurucová, PhD. (Univerzitná knižnica v Bratislave)

Seznámení s činností bibliografického pracoviště Univerzitní knihovny v Bratislavě, zejména se zpracováním nepravých periodik vydaných na území Slovenska (1701–1965) ve všech jazycích

(latinský, maďarský, německý, slovenský a rusínský). Výstupy jsou zejména bibliografie a databáze. Zpracovávaly se kalendáře, ročenky, almanachy a výroční školské zprávy. V současnosti zpracovávají schematizmy, direktoria, výroční zprávy finančních institucí a jarmarečních a pouťových tisků. Představeny byly i databáze Univerzitní knihovny v Bratislavě, např. bibliografie výročních zpráv, bibliografie výročních školských zpráv, bibliografie almanachů, ročníků a sborníků ad.

Z organizačních důvodů byl přesunut příspěvek Mgr. Lucie Němcové, PhD., z bloku Válka v kontextech a souvislostech – 1. světová válka v literatuře a pramenech.

Vybraní autori legionárskej literatúry a ich zastúpenie vo fonde ŠVK v Prešove / Mgr. Lucia Němcová, PhD. (Štátna vedecká knižnica v Prešove)

Příspěvek seznámil s legionářskou literaturou ve fondu Státní vědecké knihovny v Prešove. Jde zejména o poezii, prózu a memoárovou literaturu. Jejími autory byli především přímí účastníci první světové války (ať již Slováci, nebo Češi) – členové československých legií v Rusku. Mezi vybranými legionáři, kterým se příspěvek věnoval, byli Rudolf Medek, Josef Kopta, František Langer, Janko Jesenský, Jozef Gregor Tajovský a Mikuláš Gacek.

Město a region v literatuře / Ing. Jan Kaňka (Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně)

Příspěvek představil dvě publikace vydané krajskou knihovnou Lidé Zlína a Knihy Zlína. Seznámil také s digitální knihovnou krajské knihovny a jejím digitalizovaným regionálním fondem. Přiblížil i souborné digitální knihovny digitalniknihovna.cz a Česká digitální knihovna a katalog knihovny.cz a možnosti, které nabízejí.

Zakončení kolokvia: Ing. Jan Kaňka a doc. Mgr. Marcela Domenová, PhD.

Sborník z kolokvia bude publikován v elektronické podobě a zveřejněn na stránkách sekce SDRUK ČR pro bibliografii (<https://sdruk.cz/odborne-sekce/sekce-pro-bibliografii/>).

Zapsala: Mgr. Eva Filípková, říjen 2024